

PROF. DR HAB. INŻ. ZENON SZCZEPANIAK – SYLWETKA PROFESORA I JEGO OSIĄGNIĘCIA

Profesor Zenon Szczepaniak urodził się 5 marca 1934 roku w Krotoszynie, w południowej części obecnego województwa wielkopolskiego, w rodzinie robotniczej. Szkołę podstawową ukończył w dolnośląskich Gaworzycach koło Głogowa, dokąd przeniosła się Jego rodzina w 1945 roku – po powrocie ojca Profesora z Niemiec, gdzie został wywieziony po wybuchu wojny na roboty przymusowe.

Po ukończeniu z wyróżnieniem Liceum Ogólnokształcącego w Szprotawie, w 1953 roku, rozpoczął studia w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Katowicach. Po zaliczeniu pierwszego roku studiów na tej Uczelni, z uwagi na większe zainteresowanie przedmiotami ścisłymi, w 1954 rozpoczął studia na Wydziale Górniczym Politechniki Śląskiej, uzyskując w 1960 roku dyplom magistra inżyniera górnictwa o specjalizacji w zakresie eksploatacji złóż, robót kamiennych, głębinienia szybów i obudowy wyrobisk górniczych. Z Uczelnią tą związany jest do dnia dzisiejszego, rozpoczynając – po ukończeniu studiów – swoją pracę zawodową początkowo jako asystent, a następnie starszy asystent w Katedrze Budownictwa Podziemnego Kopalń na Wydziale Górniczym. W roku 1966 na swym macierzystym Wydziale obronił pracę doktorską na temat „Stan naprężeń w sklepieniach obudów murowych wyrobisk korytarzowych” i otrzymał awans na stanowisko adiunkta, zaś od 1968 roku – docenta etatowego.

W roku 1982 uzyskał stopień doktora habilitowanego nadany Mu uchwałą Rady Wydziału Górniczego Politechniki Śląskiej na podstawie rozprawy habilitacyjnej poświęconej podporności segmentowej obudowy żelbetowej oraz jej wpływowi na stateczność wyrobisk udostępniających wykonywanych na dużych głębokościach. Tytuł profesora w zakresie „górnictwo, geomechanika i budownictwo podziemne” otrzymał w roku 1986.

Działalność naukowa prof. dra hab. inż. Zenona Szczepaniaka datuje się głównie od czasu przygotowania oraz obrony Jego pracy doktorskiej w 1966 roku i jest związana przede wszystkim z projektowaniem, wykonywaniem i bezpiecznym użytkowaniem tak zwanych kapitalnych wyrobisk górniczych, przeznaczonych do długotrwałej eksploatacji w kopalniach

podziemnych. Dorobek naukowy Profesora to między innymi ponad 100 publikacji naukowych, których jest autorem lub współautorem, 56 opublikowanych referatów wygłoszonych na konferencjach i sympozjach krajowych oraz międzynarodowych i współautorstwo dwóch książek z dziedziny górnictwa. Jest współautorem i autorem dwóch monografii, a także autorem jednej części drugiego tomu "Poradnika Górnika". Posiada również jako autor lub współautor 38 przyznanych świadectw autorskich o dokonaniu wynalazku. Wykonał jako współautor kilkadziesiąt ekspertyz i prac naukowo-badawczych rozwiązujących problemy techniczne występujące w przemyśle górnictwym.

W ostatnich latach, to jest od 1990 r., prowadził między innymi prace nad rozwiązaniem dwu głównych problemów naukowych w zakresie podziemnego budownictwa górnictwego, których tematyka dotyczyła:

1. stateczności udostępniających wyrobisk korytarzowych w warunkach wywierania deformacyjnego ciśnienia górotworu na wykonaną w nich obudowę,
2. określania możliwości bezpiecznego użytkowania szybów w zależności od stanu technicznego ich obudowy poddanej niekorzystnemu oddziaływaniu od strony otaczających ją skał.

Zagadnienia rozwiązywane w ramach tych problemów zostały udokumentowane wykonanymi pod Jego kierunkiem 39 publikacjami i wygłoszonymi przez Niego referatami na konferencjach i sympozjach międzynarodowych w kraju i za granicą oraz na konferencjach krajowych. W tym okresie pod Jego kierunkiem został także zrealizowany projekt badawczy pod tytułem: "Opracowanie metody zabezpieczania obudowy z odrzwi stalowych w wyrobiskach korytarzowych przed nadmiernymi jej deformacjami przy dużym wyciskaniu skał spągowych".

Działalność naukowa Profesora to także Jego troska o rozwój kadry naukowej. Profesor jest promotorem 6 prac doktorskich. Opracował także wiele recenzji prac doktorskich – w tym również realizowanych w GIG i na AGH oraz recenzji wniosków do CKK na tytuł profesora. Do dorobku naukowego, a zarazem i dydaktycznego Profesora należy także zaliczyć zaprojektowane przez Niego oraz skonstruowane i wykonane pod Jego kierunkiem stoiska badawcze w laboratorium Katedry, wykorzystywane do chwili obecnej przy realizacji prac naukowo-badawczych i wykonywanych przez studentów prac dyplomowych.

Profesor, prowadząc zajęcia dydaktyczne na studiach dziennych, wieczorowych, podyplomowych i ze słuchaczami studiów doktoranckich, cieszy się zasłużenie tak wśród studentów, jak i współpracowników opinią bardzo dobrego dydaktyka i wychowawcy. Prowadzone przez Niego zajęcia dydaktyczne – wykłady i seminaria – związane z głównymi

kierunkami zainteresowań naukowych Profesora oraz oryginalne metody realizacji tych zajęć, stosowane w celu ułatwienia słuchaczom zrozumienia i przyswojenia treści prezentowanych zagadnień, na długo pozostają w ich pamięci.

Profesor jest współautorem trzech skryptów obejmujących całościowo problematykę głębiania szybów metodą zwykłą i metodami specjalnymi oraz projektowania i wykonawstwa wyrobisk komorowych i udostępniających wyrobisk korytarzowych. Jest również autorem i współautorem czterech publikacji i referatów wygłoszonych na specjalistycznych konferencjach poświęconych zagadnieniom dotyczącym sposobów prowadzenia procesu nauczania oraz prawidłowej organizacji praktyk studenckich. Pod Jego kierunkiem wykonano także ponad 100 prac dyplomowych magisterskich oraz inżynierskich.

W latach 1970 - 1990 Profesor opiekował się Studenckim Kołem Naukowym, działającym przy Instytucie Projektowania Budowy Kopalń i Ochrony Powierzchni. Począwszy od roku 1970 do chwili obecnej bierze czynny udział w opracowywaniu i modernizacji wszystkich planów i programów studiów związanych z działalnością dydaktyczną dawniej Instytutu a obecnie Katedry Geomechaniki, Budownictwa Podziemnego i Zarządzania Ochroną Powierzchni.

Swoje bogate doświadczenie na polu dydaktyczno-wychowawczym Profesor stara się przekazać młodszym współpracownikom, hospitując w tym celu zajęcia prowadzone przez asystentów i adiunktów Katedry, a także doktorantów studiów dziennych.

Znaczący jest również dorobek Profesora w zakresie Jego działalności społeczno – organizacyjnej; w tej dziedzinie zaczął aktywnie działać już od początkowego okresu rozpoczęcia swojej pracy na Uczelni. W latach 1961 - 1963 brał udział w zorganizowaniu i założeniu Koła Wychowanków przy Wydziale Górniczym Politechniki Śląskiej, pracując następnie w jego zarządzie. W tym samym czasie doprowadził też do utworzenia przy Wydziale Górniczym Politechniki Śląskiej koła SITG i pełnił w nim funkcje sekretarza oraz zastępcy przewodniczącego Zarządu i skarbnika. Uczestniczył przez wiele lat w pracach Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej ds. doboru studentów na 1-szy rok studiów wieczorowych i zaocznych dla wszystkich wydziałów Uczelni. W latach 1972 – 1985 pracował w Uczelnianej Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów Politechniki Śląskiej, w której pełnił funkcję przewodniczącego i zastępcy przewodniczącego tej Komisji.

Od roku 1986 – już jako profesor – był członkiem Uczelnianej Komisji Dyscyplinarnej dla Pracowników Politechniki Śląskiej, a w latach 1990 – 1993 zastępcą przewodniczącego tej Komisji. Pełniąc powyższe funkcje zarówno w komisji dyscyplinarnej dla studentów, jak i dla pracowników Politechniki Śląskiej dał się poznać jako człowiek wnikliwie i dogłębnie

analizujący każdy indywidualny przypadek, starając się – w imię sprawiedliwego werdyktu Komisji – dotrzeć do prawdy obiektywnej.

Na stanowisku profesora brał także czynny udział w organizowaniu konferencji i sympozjów naukowych, krajowych i międzynarodowych, przygotowywanych przez Katedrę oraz Wydział Górnictwa i Geologii. Jest między innymi wieloletnim członkiem Komitetu Organizacyjnego Międzynarodowych Konferencji Szkoły Geomechaniki oraz członkiem komitetu redakcyjnego kwartalnika naukowo – technicznego „Budownictwo Górnicze i Tunelowe”.

Swoje doświadczenie zawodowe oraz bogaty dorobek Profesor wykorzystywał także nadal wykorzystuje w pracach komisji i komitetów resortowych, na przykład Komisji Górniczej Sekcji Geomechaniki, Budownictwa Górniczego i Tunelowego Oddziału PAN w Katowicach, Rady Naukowej BUDOKOP'u Mysłowice, Głównej Komisji Budownictwa Podziemnego przy Z.G.SITG oraz Polskiego Towarzystwa Mechaniki Teoretycznej i Stosowanej.

Na Wydziale Górnictwa i Geologii pełnił przez wiele lat - w czasie pracy na stanowisku docenta i profesora - funkcję Zastępcy Dyrektora ds. Nauczania i Wychowania w Instytucie Projektowania, Budowy Kopalń i Ochrony Powierzchni. W latach 1996 – 2000 był Kierownikiem Katedry Geomechaniki, Budownictwa Podziemnego i Ochrony Powierzchni, zaś od roku 2000 do 2003 pełnił w Katedrze funkcję Zastępcy Kierownika.

Znaczący dorobek Profesora we wszystkich dziedzinach życia zawodowego jest wysoko oceniany, czego dowodem są Jego liczne nagrody, odznaczenia i wyróżnienia. Oprócz wielu nagród i odznaczeń przyznanych Profesorowi przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministra Edukacji Narodowej, Ministra Nauki i Techniki, Rektora Politechniki Śląskiej oraz kierownictwa resortowych jednostek badawczo-rozwojowych został między innymi wyróżniony:

- Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski,
- Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski,
- Złotym i Srebrnym Krzyżem Zasługi,
- Medalem Komisji Edukacji Narodowej,
- Złotą i Srebrną Odznaką „Zasłużony dla Górnictwa”,
- Złotą Odznaką „Zasłużonemu w Rozwoju Województwa Katowickiego”,
- Odznaką „Zasłużonemu dla Politechniki Śląskiej”,
- Złotą Odznaką i Dyplomem Zasłużonego Racjonalizatora Produkcji.

Profesor posiada także stopień Generalnego Dyrektora Górniczego I stopnia.

Duża wiedza, jeszcze większe serce i życzliwość dla studentów i współpracowników, pełne zaangażowanie w pracy naukowej i dydaktycznej, chętnie i bezinteresownie dzielenie się swym bogatym doświadczeniem życiowym, zawodowym i naukowym to cechy Naszego Profesora.

Profesorze, dziękujemy Ci za wszystko!